

Edward Bulwer-Lytton

POMPEİ'NİN SON
GÜNLERİ

İngilizce Aslından Çeviren: Esin Akşar

Pompei'nin Son Günleri
Özgün Adı: *The Last Days of Pompeii*
Edward Bulwer-Lytton

1. Basım: Aralık 2020
2. Basım: Eylül 2023
Sertifika No: 46518
ISBN: 978-605-06023-7-1

©Üç Nokta Yayınları, 2020
Çeviri © Esin Akşar, 2020
Editör: Alev Çamalan

Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında hiçbir bölümü telif hakkı sahibinin izni olmadan kullanılamaz.

Kapak Tasarım ve Dizgi-Mizanpaj: Şükrü Karakoç
Kapak resmi: Pompei'nin Son Günü / Karl Briullov
Kapak, İç Baskı: Bizim Dijital Matbaacılık
Ostim, Uzay Çağı Cad, 1128. Sk. No:6, 06000
Yenimahalle/Ankara
Tel: (0212) 613 30 06
Sertifika No: 41356

Üç Nokta Yayınları
Üç Nokta Yayınları bir Üç Nokta Yayıncılık,
Eğt. Dan. Tur. Terc. Ltd. Şti. kuruluşudur.
Meşrutiyet Caddesi, Kültür Mahallesi
54/6 Çankaya/Ankara
iletişim@ucnokta.biz
www.ucnoktayayinlari.com

Edward Bulwer-Lytton

POMPEİ'NİN SON
GÜNLERİ

İngilizce Aslından Çeviren: Esin Akşar

üçn^upta

BİRİNCİ KİTAP

1. BÖLÜM

Pompei'nin İki Centilmeni.

— Merhaba Diomed! İyi ki karşılaştık! Bu akşam Glaucus'un davetine gidiyor musun? –diye sordu çelimsiz genç adam. Üzerindeki özenle kıvrılmış salaş tuniği, gösteriş düşkününü bir centilmen olduğunu kanıtlıyordu.

— Maalesef hayır, sevgili Clodius, Glaucus beni davet etmedi. –dedi Diomed. Orta yaşlarda, iri yapılı bir adamdı.– Pollux aşkına! Söylenenlere göre Glaucus'un ziyafetleri Pompei'dekilerin en iyisiymiş.

— Oldukça iyi ama şarap bana hiç yeterli gelmiyor. Onun damarlarında dolaşan Yunan kanı eskisi gibi değil, şarap ertesi sabahı sersem geçirmesine sebep oluyormuş.

— Bu tutumunun başka bir sebebi olabilir, –dedi Diomed, kaşlarını kaldırarak,– tüm bu kibir ve müsrifliğine karşılık, aslında Glaucus o kadar da zengin değil sanırım, ama öyle görünmeye çalışıyor. Belki de çanağını korumaya aklını korumaktan daha çok özen gösteriyordur.

— Glaucus'un davetlerinde yemek yemek için başka bir sebep daha, parası bitmeden. Seneye Diomed, başka bir Glaucus bulmalıyız.

— Zar oyunlarına da çok düşkün olduğunu duydum.

— Her türlü hazza düşkün. Ayrıca yemekli davetler vermekten haz aldığı sürece, biz de ona düşkünüz.

— Bravo Clodius, doğru söyledin bunu. Yeri gelmişken, benim şarap mahzenlerimi görmüş müydün hiç?

— Sanırım görmedim, dostum Diomed.

— O halde, bir akşam bana yemeğe gelmelisin, depomda az çok yenecek kadar bufa balığı var. Ayrıca, bayındırlık memuru Pansa'dan gelip seninle tanışmasını isteyeceğim.

— Ah, bana kibarlık yapmana gerek yok! Hemen ikna olurum zaten. Artık gün bitiyor. Ben hamama doğru gidiyorum, ya sen?

— Bir iş için bayındırlık memuruna, ardından da İsis Tapınağı'na. *Vale!*

— Havalı, telaşlı, görgüsüz herif, —diye kendi kendine mırıldandı Clodius ağır adımlarla uzaklaşırken.— ziyafetler ve şarap mahzenleriyle, bize azat edilmiş bir kölenin oğlu olduğunu unutturacağını sanıyor. Elbette unutacağız, ancak parasını alma şerefine eriştiğimizde... Alt tabakanın bu zengin kesimi, biz mirasyedi zenginler için tam bir altın madeni.

Clodius kendi kendine söylenerek, yolcular ve iki tekerlekli at arabalarıyla dolu, Domitiana Caddesi'ne varmıştı. Bugün Napoli sokaklarında gördüğümüz, hayatın şenlikli, neşeli coşkusu ve hareketli halini yansıtıyordu.

Birbirlerinin yanından süzülüp geçen arabaların zilleri, neşeyle kulakları çınlatıyordu; Clodius, arabası zarif ve şahane görünen her tanıdığına gülümsüyor ya da başıyla selam veriyordu. Doğrusu, Pompei'de ondan daha iyi tanınan bir aylak yoktu.

— Ah Clodius! Nasıl uyudun çünkü şanslı galibiyetinden sonra? — diye haykırdı genç bir adam, sesi keyifli ve melodikti ve modanın en zarif örneği olan at arabasının içinden seslenmişti.

Arabasının bronz yüzeyine, muazzam Yunan işçiliğiyle, ayrıntılı bir şekilde Olimpiyat oyunları kabartmaları işlenmişti. Arabayı çeken iki at, Part İmparatorluğu'nun en nadir bulunan cinsine aitti. Narin bacakları zemini küçümseyerek, havaya kur yapıyor gibi görünüyordu. Fakat yine de genç araba sahibinin hemen arkasındaki arabacının en ufak hareketiyle, atlar bir anda taş dönmüş gibi durdular. Araba sahibi de Atina heykeltıraşlarının modellerini çizdiği o narin ve güzel simetriye sahipti. Yunan kökleri, açık renk buklelerinde ve yüz hatlarının mükemmelliğinde kendini gösteriyordu. Üzerine *toga** giymemişti. *Toga*, imparatorlar zamanında Romalıları diğerlerinden ayıran temel eşya olmaktan çıkmıştı elbette ve artık sözde modacıların alay konusuydu. Üzerindeki tunik, kızılımsı mor rengin en zengin tonlarındaydı ve tuniği tutan broş ve tokaların üzerinde zümrütler parlıyordu. Boynuna dolanmış altın zincirin,

* Toga: Antik bir Roma giysisi.

göğsünün ortasına denk gelen kısmı yılan başı şeklindeydi ve yılanın ağzında, ayrıntularla donatılmış, en zarif işçiliğin ürünü, büyük bir mühür yüzüğü asılıydı. Tunüğün kolları salaş bırakılmış ve bilekleri altın püsküllerle tamamlanmıştı. Klasik bir tasarımla işlenmiş, püsküllerle aynı malzmeden yapılmış bir kuşak belini sarıyor, mendil, para kesesi, kalem iğnesi ve ilaçları yerleştirmek için cep görevi görüyordu.

— Sevgili Glaucus! –dedi Clodius.– Kaybettiğin paranın yüzündeki ifadeyi çok değiştirmemiş olmasına sevindim. Nedense, ilhamını Apollon'dan alıyormuş gibi görünüyorsun ve büyük bir zafer kazanmışçasına mutlulukla parlıyor yüzün. Bizi gören herhangi biri senin kazandığını, benim kaybettiğimi düşünebilir.

— Ruhumuzu değiştiren bu sıkıcı metal parçalarını kazansak ne olur kazanmasak ne olur, sevgili Clodius? Venüs aşkına! Hâlâ tatminsiz kulaklarımızda Lydia'nın sesi yankılanırken, hâlâ Lydia ve Chloe'nin gülüşleri kanımızı kaynatıp nabzımızı hızlandırırken; hâlâ gençken, lülelerimizi çiçekten taçlarla süsleyebiliriz, hâlâ güneşli havadan keyif alabiliriz ve küstah zamanı sevinçlerimizin bekçisi yapabiliriz. Bu akşam davet veriyorum, unutma.

— Glaucus'un davetini kim unutabilir ki?

— Peki, şimdi nereye gidiyorsun?

— Nedense hamama gitmeyi düşündüm ama vaktin gelmesine daha bir saat var.

— O halde, ben arabacıma izin verip seninle geleceğim. İşte böyle, Phylis... –diyerek yanındaki atı okşadı; çok uzun olmayan boyu ve geriye yatık kulaklarıyla at neşeli bir şekilde karşılaşmıştı Glaucus'un şefkatini.– Tatil bugün sana. Güzel at, değil mi Clodius?

— Tam Apollon'a layık, ya da Glaucus'a, –diye cevap verdi asil parazit.

2. BÖLÜM

Kör çiçekçi kız ve dönemin modasının güzelliği. Atinalı'nın itirafı. Okuyucunun Mısırlı Arbaces'le tanışması.

İki genç adam, keyifle binbir farklı konudan konuşarak sokakları adımladı. Şimdi, şehrin en canlı mağazalarının bulunduğu yerdediler. Mağazaların içi, şatafatlı fakat renkleri birbiriyle uyumlu fresklerle ışıltıyordu. Her adımda göze çarpan süs havuzlarının suyu yukarı püskürüp, yaz havasına karışıyordu. Yolculardan, daha doğrusu aylak aylak dolaşan insanlardan oluşan kalabalığın büyük bir kısmı kızılımsı mor renk kaftanlara sarınmıştı, eğlenceli gruplar, her biri diğerinden çekici mağazaların önlerinde halkalar halinde toplanmıştı. Köleler, ellerinde bronz kovalarıyla, bir aşağı bir yukarı geçiyordu. Taşralı kızlar, en zarif şekilde dizip başlarının üstünde taşıdıkları, torunlardan ziyade yaşlı İtalyanlara çekici gelen, güneşten kızarmış meyve ve çiçekle dolu sepetleri önlerinde, birbirlerinden çok da uzak olmayacak şekilde dizilmişlerdi. (Çiçekler için *'latet anguis in herba'* ifadesi kullanılır ve her menekşe ve gülün kötücül bir parfümü olduğuna inanılırdı). Uğrak dükkânlar, günümüzde kafe ve kulüpleri dolduranlar gibi aylak insanlarla doluydu. Dükkânların mermer raflarında şişe şişe şarap ve zeytinyağı dizilmişti ve girişlerinin önlerinde bulunan, mor bir tente yardımıyla güneşten korunan masalar; yorgun olanı dinlenmeye, tembel olanı ise aylak aylak vakit geçirmeye çağırıyordu. Bu parlak, hayat dolu eğlence manzarası, Glaucus'un Atinalı ruhuna, eğlenceye katılmak için bahane yaratıyordu.

* Latince "çimendeki yılan" anlamına gelen bir söz.

— Bana artık Roma'dan bahsetme, –dedi Clodius'a,– bu heybetli duvarlar ardında haz, oldukça gösterişli ve sıkıcı, mahkeme binasının çevresinde, hatta Neron'un Altın Evi'nde ve görkemi giderek ortaya çıkan Titus'un sarayında bile, insanın gözünü ağrıtabilecek kadar sıkıcı bir ihtişam var. Ayrıca sevgili Clodius, kendi vasat halimizle, diğerlerinin lüks içindeki varlıklı halini gördüğümüzde mutsuz oluyoruz. Fakat burada, kendimizi kolayca hazza teslim edebiliyoruz, şatafatın yorgunluğuna katlanmak zorunda kalmadan lüksün görkemini yaşayabiliyoruz.

— Bu hislerinden dolayı mı yazın Pompei'de dinlenmeyi tercih ettin?

— Evet. Pompei'yi, Baiae'ya tercih ediyorum. Baiae'nın cazibesini kabul ediyorum, ama oraya giden ve hazlarını damlalıklıkla ölçen ukalalardan hoşlanmıyorum.

— Fakat sen bilgiye de düşkünsün, tıpkı şiire düşkün olduğun gibi, destana ve tragedyaya da düşkünsün; evin tam olarak Eshilos ve Homer'i yansıtıyor.

— Evet, ama bu Atinalı atalarımı taklit eden Romalılar, her şeyi ağır ve abartılı yapıyor. Ava çıkarken bile kölelerine Platon'un eserlerini taşıtıyorlar. Avlamaya çalıştıkları yaban domuzu kaçıp gözden kaybolduğunda ise, zamanlarını boşa harcamamak için hemen kitaplarına ve kâğıtlarına sarılıyorlar. Tatlı dilli Pers kızları kendilerinden önce yüzecek olursa, azatlı kölenin biri, mermer gibi suratıyla, Cicero'nun "Sorumluluklar Üzerine" eserinden bir bölüm okuyor onlara. Beceriksiz kimyaçılar! Haz ve eğitim birbirine karıştırılmaması gereken iki elementtir. İkisinden de ayrı ayrı zevk alınmalı. Romalılar, bu yaratıcı, yapmacık zarafetleriyle her ikisini de kaybettiler ve ikisi için de ruhları olmadığını kanıtladılar. Ah sevgili Clodius, sizin topraklarımızın insanları Perikles'in gerçek becerilerine ve Aspasia'nın gerçek cazibesine dair ne kadar az şey biliyor! Geçen gün Plinius'u ziyarete gittim. Yazlık evinde oturmuş, zavallı bir kölenin çaldığı *tibia*'yı* dinleyerek bir şeyler yazıyordu. Yeğeni (Ah! Felseye düşkün züppe!), Thukidides'in veba hakkında yazdıklarını okuyordu. Küçük kibirli kafasını müziğin ritmiyle sallarken, bir yandan da okuduğu korkunç olayın mide bulandıran detaylarını yüksek sesle tekrar ediyordu. Köpek ise, kısa bir aşk şarkısı ve vebayla ilgili bilgileri aynı anda duyuyor olmaktan rahatsız değildi.

* Hayvanların kaval kemiğinden yapılan bir tür flüt.

— Nedense, ikisi de aşağı yukarı aynı şey. —dedi Clodius.

— Ben de onun züppeliğini görmezden gelerek bunu dile getirdim. Fakat o, sitem dolu bir ifadeyle yüzüme baktı. Görmezden geldiğimi fark etmeden, müziğin sadece duyarsız kulakları mutlu edebileceğini, oysa kitabın (dikkatini çekiyorum; veba ile ilgili kitabın) kalp atışlarını hızlandırabildiği cevabını verdi. ‘Ah!’ dedi şişman amcası, hırıltılı sesiyle, ‘Benim oğlum tam bir Atinalı, yararlı olanla olmayanı hep birbirine karıştırır.’ Minerva aşkına! Nasıl kıs kıs güldüğümü anlatamam sana. Ben oradayken, bilgiç oğlana en sevdiği azatlı kölesinin yüksek ateşten öldüğü haberini vermeye geldiler. ‘İnsafsız bir ölüm!’ diye haykırdı çocuk, ‘Horace kitabımı getirin bana. Böyle talihsizlikler olduğunda, bu tatlı dilli şair nasıl da güzel teselli eder insanı.’ Ah Clodius, bu insanlar sevebilir mi? Sezgileriyle bile çok az sevebilirler. Bir Romalının kalbi olması, nadir rastlanan bir durum! O sadece zekâsı olan bir mekanizma; üzülmüş gibi yapabilir ama bunu hissedemez!

Ancak, kendi topraklarından olan biri üzerine yapılan bu yorumlar, içten içe Clodius’u üzüyor, arkadaşının duygularını paylaşmadan edemiyordu. Bunun bir sebebi, doğası gereği parazit bir karakteri oluşuydu. Bir diğer sebebi ise, ahlakı bozuk genç Romalılar arasında Romalıları küçük görüyormuş gibi davranmak son derece yaygındı ve gerçekte, bu durum onları son derece küstah gösteriyordu. Bu, Romalıların Yunanları taklit etme yöntemiymiş ama aslında kendi beceriksiz taklitlerine gülüyorlardı.

Sohbet ederek ilerlerken, üç sokağın birleştiği açık alanda toplaşıp çember olmuş bir grup tarafından önleri kesildi. Tam da güzel tapınağın ince sütunlarla taşınan giriş sundurmasının gölgesinin düştüğü yerde, genç bir kız duruyordu. Sağ kolunda asılı bir çiçek sepeti ve sol elinde üç telli bir çalgı aleti vardı ve bunun ince tellerine dokunarak, sert ve acımasız bir hava yaratıyordu. Müziğe her ara verdiğinde, keyifle çiçek sepetini sallayarak aylak aylak gezenleri alışveriş yapmaya davet ediyordu. Üstelik, ya müziğe iltifat ettikleri için ya da kör oluşundan dolayı şarkıcıya duydukları şefkat nedeniyle sepetine atılmış pek çok bozukluk vardı.

— Bu benim zavallı Teselyalı kızım, —dedi Glaucus ve duraksadı.— Pompei’ye geri döndüğümünden beri onu görmemiştim. Hiş! Sesi çok tatlı, dinleyelim.

KÖR ÇİÇEKÇİ KIZIN ŞARKISI

“Çiçekleri satılsın diye dua eder,
Bu kör kız çok uzun yoldan gelip döner,
Dedikleri kadar dürüstse toprak eğer,
Onun çocuklarıdır bu çiçekler!

Güzelliklerini topraktan almışlar,
Biliyorum çünkü orada uyurken bana yakalandılar,
Bir saat evvel, onun kucağındaydılar.
Etrafını saran hava; toprağın nefesi,
Onun yumuşacık ve narin nefesi,
Sessizce mırıldanıyor üstlerinde.

Tatlı öpücüğün tadı hâlâ dudaklarında,
Islanmış yanakları iri damla yaşlarla,
Ağlar toprak, tıpkı bir anne,

(Özlem dolu bir kalp ve tutkulu bir şefkatle)
Genç şeylerin büyüyüp bu denli alımlı görünmesine.
Ağlar toprak, ağlar sevgiyle,
Çiğ sandığınız aslında gözyaşlarıdır toprağın,
Damla damla akıttığı, bir anne sevgisiyle!

Sizlerin dünyası ışıklar içerisinde,
Sevgi dolu, şenlikli hayatınız
Ama bu kör kızın evinde her zaman gece,
İçerdekiler ise bomboş seslerden ibaret sadece.

Şu yeryüzünde bir başıma,
Dalga dalga kederle boğuşuyorum!
Gölgelerin beyhude süzülüşlerini duyuyorum,
Onların ipeksi nefesini hissediyorum,
Sevilen canlıları görmeye susuyorum,
Ve meraklı kollarımı gerdirip uzatıyorum,

Ve biçimsiz bir ses yakalıyorum,
Çünkü canlılar benim için birer hayalet.

Gelin alın – Gelin alın
Dikkatle dinle! Sevimli canlıların nasıl iç çektiğini,
(Çünkü onların da sesi tıpkı bizimki gibi)
Bu kör kızın tükeniyor nefesi,
Hüzünlü güllerin yaprakları gibi.
Biz kolayca inciniriz, biz ışığın çocukları,
Biz bu karanlığın kızından çekiniriz,
Kurtar bu kör kızın esaretinden bizi,
Biz, bizi gören gözlere hasretiz.
Biz gecenin karanlığı için fazla neşeliyiz,
Gözümüzde günün ta kendisini gizleriz.
Gelin alın – satın alın çiçekleri!”

— Şu menekşe demeti benim olmalı, tatlı Nydia, –dedi Glaucus. Kalabalığı yararak geçip, sepete bir avuç dolusu bozukluk bıraktı.– sesin her zamankinden daha etkileyici.

Atinalı'nın sesini duyar duymaz davrandı kör kız, sonra aynı hızla durakladı. Boynu, yanakları ve şakakları al al olmuştu.

— Geri döndün yani! –dedi kısık bir sesle ve sonra kendi kendine tekrarladı.– Glaucus geri döndü!

— Evet, küçüğüm, geledi birkaç gün oluyor. Daha önce olduğu gibi, yine bahçemin ilğine ihtiyacı var. Ziyaret edeceğine inanıyorum, yarın. Unutma, evimdeki taşlar bir tek tatlı Nydia'nın elleri tarafından örülebilir.

Nydia sevinçle gülümsedi ama cevap vermedi. Seçtiği menekşeleri göğsüne yerleştiren Glaucus, neşeli ve umursamaz bir tavırla kalabalıktan uzaklaştı.

— Demek bu küçüğe yardımcı oluyorsun? –diye sordu Clodius.

— Evet, çok güzel söylemiyor mu? İlgimi çekiyor, zavallı köle! Ayrıca Tanrı'nın tepesindeki topraklardan geliyor, Olympos onun beşiğine kaşlarını çatmış, o bir Teselyalı.

— Cadıların ülkesi.

— Doğru, ama benim düşünceme göre tüm kadınlar cadı ve Pompei'de, Venüs sayesinde, havada aşk kokusu var. Sakalı olmayan her yüz gözüme hoş görünüyor.

— Oh! Ayrıca Pompei'nin en hoş yüzlerinden biri, yaşlı Diomed'in kızı, zengin Julia, –dedi Clodius. Bu sırada, yanında iki kölesiyle hama-giden, yüzü peçeyle örtülü genç bir kadın onlara doğru yaklaşıyordu.

— Güzel Julia! Seni selamlıyoruz, –dedi Clodius.

Göz alıcı Romalı profilini, koyu renk, iri gözlerini ve al yanaklarını göstermek için göstermek için peçesini biraz cilveli bir şekilde kaldırdı Julia.

— Ve Glaucus geri dönmüş, –dedi Atinalı'ya imalı bir bakış atarak.– unutmmuş mu eski arkadaşlarını? –diye ekledi neredeyse fısıldayarak.

— Güzel Julia! Lethe'nin^{*} kendisi bile dünyanın bir yerinde yok olsa, bir başka yerinde yeniden akar. Jüpiter, bir andan fazlasını unutmamıza izin vermez. Fakat ondan çok daha haşın olan Venüs, bir anın bile unutulmasına izin vermez.

— Glaucus'un nazik sözleri hiç bitmez.

— Baktığı güzel olanın sözü biter mi ki?

— İkiniz de babamın malikânesini ziyarete gelmelisiniz, –dedi Julia, Clodius'a dönerek.

— Seni ziyaret edeceğimiz günü beyaz bir taşla işaretleyeceğiz, –diye cevap verdi kumarbaz.

Julia peçesini indirdi. Bunu yaparken son derece yavaştı. Böylece son bakışı, tüm yapmacık ürkekliği ve tüm gerçekliğiyle Atinalı'nın aklında donup kalacaktı; şefkat ve serzeniş dolu bakışı.

İki arkadaş yollarına devam etti.

— Julia gerçekten hoş. –dedi Glaucus.

— Ve geçen yıl bu itirafı daha sıcak bir ses tonuyla yapardın.

— Doğru: İlk bakışta büyülenmiş, aslında ustalıklı bir taklidi değerli bir şey sanmıştım.

— Hayır, tüm kadınların kalbi aynıdır. Yüzü güzel, çeyizi bol biriyle evlenen ne şanslı. Bir adam daha ne ister ki? –diye karşılık verdi Clodius.

Glaucus iç çekti. Şimdi, diğerlerine göre daha تنها bir sokaktaydılar.

* Yunan mitolojisinde yeraltı dünyasında akan nehirlerden biri.

Sokağın sonundan, o nefis sahillerde, korku salma yetkisinden vazgeçmiş gibi görünen güzel ve sonsuz denizi seyrettiler. Koynunda dolaşıp duran serin rüzgârlar yumuşacıktı. Rengini pembe bulutlardan alan gökyüzü ıslık ıslık parlıyordu. Denizin derinliklerinden gelen esans, mis kokuluydu. Venüs'ün böyle bir denizden yükselip, dünyanın hükümdarlığını ele geçireceğine inanabilirdiniz.

— Hamam için hâlâ erken; –dedi Yunan, şiirsel dürtülerden meydana gelmiş bir adamdı.– gel, kalabalık şehirden uzaklaşıp, ay ışığı hâlâ kaba-
ran dalgalarla dans ederken tepeden denizi seyredelim.

— Seve seve, –dedi Clodius,– ayrıca koy, her zaman şehrin en canlı yeridir.

Pompei, o dönemde var olan toplumun bir minyatürü niteliğindedi. Dar menzilli duvarlarının arasında, sanki lüksün güce sunabileceği her hediyeden bir tane bulunuyordu. Ufacık ama gösterişli dükkânlarında, minik saraylarında, hamamlarında, pazar yerinde, tiyatrosunda, gayretli ama haysiyetsiz, zarif ama ahlaksız insan kalabalığında tüm imparatorluğun bir örneğini görebilirdiniz. Burası, tanrıların yeryüzündeki muazzam monarşiyi gözler önüne sermek için tutmaktan keyif aldıkları ve sonra da zamandan saklayarak gelecek nesillerin merakı için muhafaza ettikleri bir oyun, bir oyuncak veya bir gösteri materyali gibiydi. Sözün özü, hayat aynı monotonlukta akıp gitmeye devam ediyordu.

Cam gibi koyda, ticaret yapan tekneler duruyordu ve her birinde zengin vatandaşların hazzı için düşünülmüş gösterişli bir mutfak vardı. Balıkçı tekneleri suyun üstünde bir aşağı bir yukarı süzülürken, çok uzaklarda Pilinus'un komutasındaki filonun uzun direkleri görünüyordu. Sahil kıyısında, coşkulu hareketleri ve değişken yüz hatlarıyla bir Sicilyalı oturmuş, balıkçılar ve köylülerden oluşan bir grup insana kazazed denizciler ile dost canlısı yunusların tuhaf hikâyesini anlatıyordu. Tıpkı günümüzde, Napoli'nin mendireklerinde duyacağınız gibi.

Dostunu kalabalığın içinden çekip alan Yunan, sahilin تنها tarafına doğru yöneldi. İki arkadaş, pürüzsüz çakıl taşları arasından yükselen, haz dolu ve serinletici rüzgârı solumuş ufak bir kayanın tepesine oturdu. Bu manzarada onları sessizce düşüncelere dalmaya davet eden bir şeyler vardı. Gözlerini parlayan güneşten korumaya çalışan Clodius, geçen hafta

kazandığı paraları sayıyordu. Yunan'ın damarlarında, kendi memleketinin koruyucu tanrısı gibi şiir, neşe ve aşk akıyordu. Güneşten hiç sakınmadan elinin üzerine dayanmış, ufka bakıyor, belki de Yunan sahillerine doğru esen rüzgâra imreniyordu.

— Söyle bana Clodius, –dedi Yunan en sonunda,– sen hiç âşık oldun mu?

— Evet, çok sık âşık oluyorum.

— Çok âşık olduğunu söyleyen hiç âşık olmamıştır. –diye cevap verdi Glaucus.– Taklidi çok olsa da tek bir Eros vardır.

— Her şey göz önünde bulundurulduğunda, taklitler de küçük kötü tanrıçıklar sayılmazlar. –diye cevap verdi Clodius.

— Sana katılıyorum, aşkın gölgesine dahi hayranım ama kendisine daha büyük hayranlık besliyorum.

— Öyleyse ciddi bir aşka mı düştün? Şairlerin söz ettiği, yemeden içmeden kesen, yeminler ettiren ve ağıtlar yazdıran duyguyu mu hissediyorsun? Buna hiç ihtimal vermezdim. Güzel gizliyorsun.

— Henüz o kadar ileri gitmedim, –diye cevap verdi Glaucus gülümseyerek,– Tibullus'un kelimeleriyle anlatayım;

“Her kim sevgi dolu bir aşk yaşarsa,
Yolu nereye doğru olursa olsun,
Güvenli ve kutsal olur.”

Doğrusunu istersen, âşık değilim ama doğru kişiyle tanışma şansım olsa, âşık olurum. Eros lambasını yaktı ama rahipler ona yağ vermedi.

— Doğru kişinin kim olduğunu tahmin edebilirim. Diomed'in kızı değil mi? Sana hayran ve bunu göstermekten çekinmiyor. Ah, Herkül aşkına! Tekrar söylüyorum; kız hem güzel hem zengin. Kocasının kapısını altın kurdelelerle süsleyecek.

— Hayır, kendimi satmak istemiyorum. Diomed'in kızı güzel, kabul ediyorum. Üstelik ataları köle değil miydi? Şimdi özgürler. Ona âşık olabildim ama hayır. Güzelliği sadece yüzünde; genç bir kadının nezaketi ve zarafeti onda yok ve akli hazdan başka ilme çalışmıyor!

— Sen nankörsün! Söyle öyleyse, kim bu şanslı bakire?

— Belki duymuşsundur sevgili Clodius. Birkaç ay önce Neapolis'e konuk olmuştum. Orası hâlâ Yunan köklerinin nezaketini ve kimliğini koruduğu için kalbimin tek sahibi. Pathenope ismini, harika havası ve muazzam kıyılarıyla hak ediyor. Bir gün Minerva Tapınağı'na girdim. Dua edecektim. Kendimden ziyade, artık Athena'nın bile yüzüne bakmadığı şehir için. Tapınak bomboştu, âdeta terk edilmişti. Athena'nın anıları hızla ve şefkatle etrafımı sararken, kalbimden yükselen dualar dudaklarımdan coşkuyla dökülüyordu ve dua ettiğim sırada ağladım. İbadetimin ortasında irkildim, fakat derin bir nefes alarak arkamı döndüm. Tam arkamda bir kadın duruyordu. Bir yandan ettiği duaya devam ederken, bir yandan da peçesini hafifçe yukarı kaldırdı. Gözlerimiz buluştuğunda, koyu ve parlak göktaşlarından kutsal bir ışık huzmesi, ruhumu delip geçti sanırım. Hayatımda sevgili Clodius, hiçbir fânide bu kadar mükemmel hatlara sahip bir yüz görmemişim. Âdeta tüm hatlar bir hüznle yumuşamış fakat ifade soylulaşmıştı. İçimde yeşeren tarifi güç bir şeyler vardı. Heykeltıraşlarımız âdeta onu Psyche'nin yüzünden esinlenerek yapmışlar ve ona benim hiç bilmediğim ilahi ve asil bir güzellik katmışlar. Bakıştığımızda, gözlerinden damla damla yaşlar akıyordu. Tek bakışta onun Atinalı olduğunu anladım, benim Atina için ettiğim dualara, o kalbiyle cevap veriyordu. 'Sen de Atinalısın değil mi?' diye sordum, —Ah güzel bakire!— Sesimi duyduğunda yanakları kızardı ve peçesini yüzünün yarısına kadar çekti. 'Atalarımın külleri İlisos Nehri'nin sularında huzurlular. Doğum yerim Neapolis fakat soyum gibi kalbim de Atinalı,' dedi. 'O zaman,' dedim, 'birlikte dua edelim.' Rahip geldiğinde, yan yana durup ayini seyrettik. Birlikte, tanrıçanın dizlerine dokunduk. Beraber sunağın üstüne zeytin yapraklarından yapılmış çelenklerimiz bıraktık. Bu birliktelikte neredeyse kutsal, şefkate benzer tuhaf bir duygu hissettim. Biz, uzaklardaki kaybedilmiş şehirden gelen iki yabancı, ülkemizin tanrıçasının tapınağında hem yan yana hem yapayalnız duruyorduk. Çok doğal değil mi kalbimin memleketimden bir kadına kayması? Ona böyle hitap etmemde sakınca yoktur herhâlde. Sanki onu yıllardır tanıyordum gibi hissettim. O basit ayin, bir mucize gibi bizi yakınlaştırmaya ve bağlarımızı kuvvetlendirmeye hizmet etmiş gibiydi. Sessizce tapınağı terk ettik. Tam ona nerede oturduğunu ve onu ziyaret etmeye iznim olup ol-

madığını sormaya yeltendiğimde, tapınağın merdivenlerinde bekleyen ve yüzü tıpkı kadınıninkine benzeyen bir çocuğun elini tuttu. Kadın arkasını dönüp bana veda etti. Kalabalıkların ardında kayboldu, artık onu görmüyordum. Eve vardığımda bazı mektuplar buldum. Akrabalarım beni miras davası açmakla tehdit ettiği için Atina'ya gitmem gerekiyordu. Dava lehime sonuçlandıktan sonra bir kez daha Neapolis'i ziyaret ettim. Tüm şehirde sorup soruşturduğum, kayıplara karışan memleketlim kadının nerede olduğuna dair tek bir ipucu yoktu. Bu gösterişli hayata kendimi kap-tırıp o güzel yüze dair anılarımı unutabilmeyi umuyordum. Pompei'nin lüks hayatının ortasına kendimi bırakmak için acele ediyordum. Tüm hikâyem budur. Âşık değilim ama her şey hatırımda ve pişmanım.

Clodius cevap vereceksen, yavaş ve heybetli adımlarla birinin yan-larına yaklaştığını duydular. İkisi birden adımların çakıl taşları üzerinde çıkardıkları sese doğru dönüp baktı. Her ikisi de geleni tanıyordu.

Neredeyse kırklı yaşlarına ulaşmış, uzun boylu, zayıf ama kuvvetli ve kaslı bir adamdı. Koyu esmer teni, Doğulu kökenini yansıtıyordu. Asil ve çekici burnu hariç, yüz hatlarında (özellikle çene, dudak, kaşlar ve boyunda) Yunan görünümü vardı. Keskin ve görünür kemikleri; Yunan fizyonomisinin ileri yaşlarda bile koruyabildiği, gençliğin yuvarlak ve güzel yüz hatlarını gizliyordu. Gözleri, gecenin karanlığı kadar koyu ve siyahtı, değişmeyen ve şüpheli bir ışıkla parlıyordu. Görkemli ve etkili bakışlarına, derin, düşünceli ve biraz da melankolik bir sakinlik yerleş-miştii. Adımlarında ve duruşunda tuhaf bir asalet ve sakinlik vardı. Farklı ve geniş kıyafetlerindeki sade renklerin, adamın sakin ifadesi ve heybetli görünüşü üzerinde çok büyük bir etkisi vardı. Genç adamlar, istemeden ama bunu belli etmeyecek kadar özenli bir şekilde, küçük bir baş ve par-mak hareketiyle yeni geleni selamladılar. İsteksizce olmasının sebebi, Mı-sırlı Arbaces'in büyücülük yetenekleri olmasıydı.

— Manzara çok güzel olmalı, —dedi Arbaces, nazik ama soğuk bir gülümsemeyle.— herkesin bayıldığı neşeli Clodius ve Glaucus'u şehrin kalabalık sokaklarından buraya çekmeyi başardığına göre.

— Doğa genellikle güzel değil midir zaten? —diye sordu Yunan.
— Sefahat düşkünlerine güzeldir, evet.

— Sert bir cevap ama akıllıca sayılmaz. Haz, karşıtlıklarda zevk verir. Yalnızlıktan keyif almayı sefahatten öğreniriz, yalnızlıktan ise sefahati.

— Yani buranın genç filozofları, –diye cevap verdi Mısırlı,– yorulmayı düşünmek sayıyorlar ve sırf kalabalıklara doymuş oldukları için yalnızlıktan haz aldıklarını hayal ediyorlar. Fakat tabiat, tarifsiz güzelliğinin gizem perdesini aralayabilecek o coşkuyu yorgun kalplerde uyandıramaz! Tutkunun tükenmesini istemez, ama sadece ona hayranlığında aradığın hevesin özgür bırakılmasını ister. Genç Atinalı! Ay Tanrıçası, Endymion'a heves avcılığıyla geçen yorucu bir günün sonunda değil, dağlarda tek başına gezip çobanlık yaparken görüldü.

— Güzel benzetme! –diye atıldı Glaucus.– Ama yanlış! Yorgunluk! Genç olan hiç yorulmaz ve en azından ben bir an bile doyduğumu hissetmedim!

Mısırlı tekrar gülümsedi ama gülümsemesi soğuk ve rahatsız ediciydi. Hatta hayal gücü son derece zayıf olan Clodius bile bu gülümseme karşısında donup kalmıştı. Yine de Glaucus'un aniden dudaklarından dökülen bu tutkulu itirafa yorum yapmadı, ama bir süre durakladıktan sonra, yumuşak ve biraz da melankolik bir sesle tekrar konuşmaya başladı:

— Nihayet, zaman hâlâ senden yanayken her bir saatin keyfini çıkarmak hakkın. Kısa süre içerisinde güller solar, kokuları uçar. Ah Glaucus, atalarının küllerinden çok uzaklarda, bu topraklarda bulunan biz yabancılar için haz ve pişmanlıktan başka ne kaldı? İlki senin için, ikincisi benim.

Yunan'ın parlak gözleri bir anda yaşlarla doldu.

— Ah, yapma Arbaces, –diye yakardı,– atalarımızdan bahsetme. Roma'dan başka yerlerde bir zamanlar özgürlük ve mutluluğun olduğunu unuttum. Ah, belki beyhude bir çabayla, Marathon ve Thermopylae* topraklarının hayaleti olarak bahsedebiliriz oradan.

— Bunları konuştuğunda kalbin sitem ediyor, –dedi Mısırlı,– ama bu geceki eğlencede aklında Lais'den ziyade Leena** olacak. *Vale!*

Bunu söyledikten sonra kaftanına sarınıp yavaşça gözden kayboldu.

* Pers savaşları döneminde Yunanistan'ın mücadele ettiği cepheler.

** Aristogiton'un destansı sevgilisi Leena, işkence gördüğü sırada, Pisistraatus'un oğulla-

— Şimdi daha rahat nefes alıyorum, –dedi Clodius.– bazen Mısırlıları taklit ederek neşemize gölge düşürüyoruz. Doğrusunu istersen, uzaklaşan Mısırlı'nın gölgesi, Falernia üzümünü bile ekşitmeye yeter.

— Tuhaf adam! –dedi Glaucus düşünceli bir ifadeyle,– Onu gören hazdan uzak, sakın bir yaşam sürdüğünü sanır; fakat hakkında söylenenler hiç de öyle değil, evini görenler başka türlü konuşuyor.

— Ah, o kasvetli evinde Osiris ayinlerinden farklı bir takım gizli ayinlerin yapıldığına dair dedikodular dolaşüyor. Çok da zenginmiş, öyle diyorlar. Onu da aramıza alıp birlikte kumar oynayabiliriz belki. Hazlının en büyüğü! Umut ve korkunun telaşesi. Yorgunluk nedir bilmeyen, tarifsiz bir haz! Kumar oynamak, ne muazzam güzellikte bir sanat!

— İlham geldi! İlham geldi! –diye haykırdı Glaucus gülerek.– Clodius bir şair gibi konuşuyor! Sıradaki mucize ne olacak?

rına ihanet etmemek için dilini ısırarak koparmıştı. Pausanias zamlananında Atina'da onun şerefine dişi bir aslan heykeli dikildi.